

دانشگاه پیام نور مرکز بهشهر

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته حسابداری

عنوان : بررسی رابطه بین رشد داراییها و بازدهی و سودآوری

شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

استاد راهنما:

دکتر مهدی مشکی

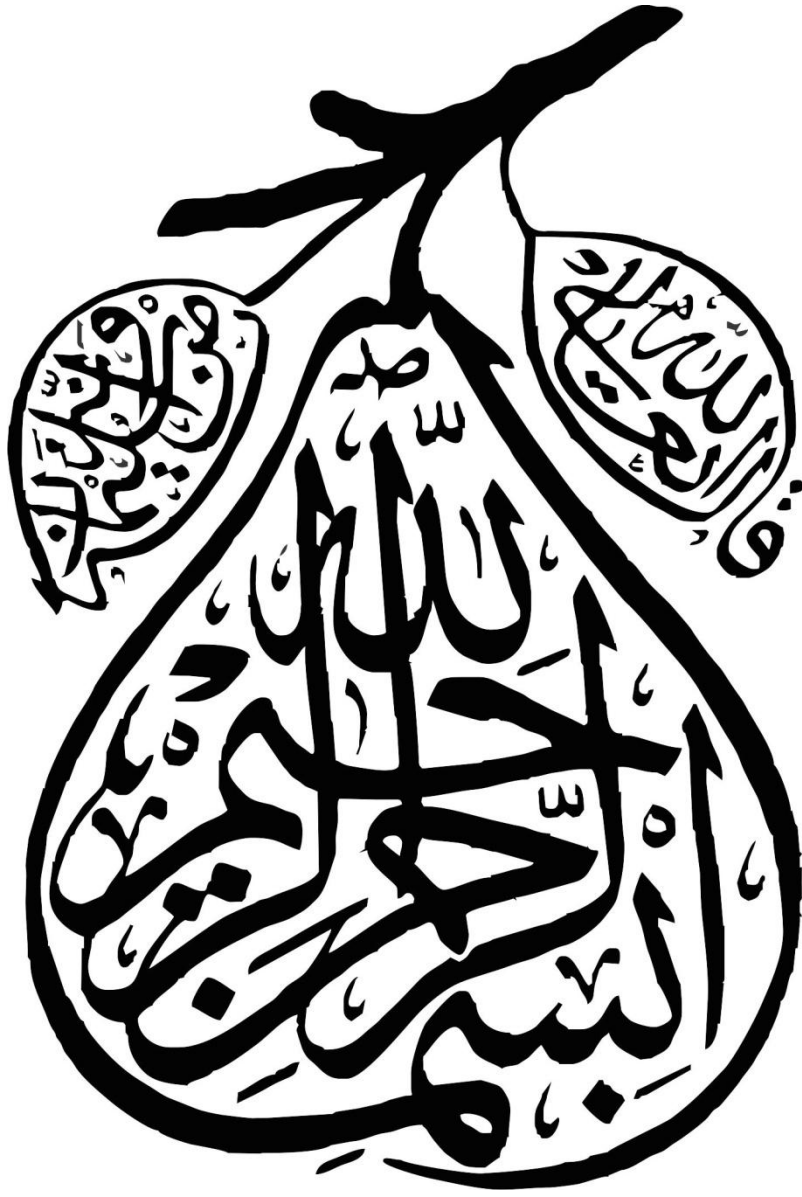
استاد مشاور:

دکتر سید محمود موسوی شیری

محقق:

سیده سکینه میرزاهد

بهار ۱۳۹۱

تقدیم به:

پدر و مادرم: که از نگاهشان صلابت، از رفتارشان محبت، و از صبرشان ایستادگی را آموختم

همسرم: اسطوره زندگیم، پناه حسنگیم، امید بودم

خواهرانم: که همواره در طول تحصیل متحمل زحماتم بودند و تکیه گاه من در مواجهه با مشکلات ،
و وجودشان مایه دلگرمی ام می باشد .

سپاس و تشکر از این عزیزان را بر خود لازم میدانم:

استاد اربناحباب آقای دکتر مهدی مشکلی

استاد مشاور جناب آقای دکتر سید محمود موسوی

مشاور آماری: سرکار خانم کاوسی

و کلیه دوستانی که در تدوین این اثر نقش داشتند.

چکیده

در این پژوهش به بررسی رابطه بین رشد داراییها و بازدهی و سودآوری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. به عبارت دیگر این تحقیق به دنبال کسب اطمینان از وجود نوعی رابطه معنی دار بین حجم سرمایه گذاری در داراییهای جاری و ثابت با میزان بازدهی و سودآوری شرکتهای می باشد تا بدین ترتیب سهم سرمایه گذاریهای جدید در داراییها و نقش آن در افزایش بازدهی و سودآوری شرکتهای مورد بررسی قرار گیرد جامعه آماری این پژوهش شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به غیر از شرکتهای مالی و سرمایه گذاری می باشد، ضمن این که شرکتهای فوق طی دوره ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ در بورس فعال باشند، پایان سال مالی این شرکتهای باید پایان اسفند ماه هر سال بوده و این شرکتهای نباید در فاصله سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۹ تغییر سال مالی داده باشند، اطلاعات کامل هر یک از شرکتهای در رابطه بامتغیرهای مورد مطالعه موجود باشد. با لحاظ کردن شرایط فوق، نمونه ای متشکل از ۱۵۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب و مورد بررسی گردید. بازده سهام و سودآوری به عنوان متغیرهای وابسته و رشد داراییهای جاری و ثابت به عنوان متغیرهای مستقل و اهرم مالی و بتا و نسبت ارزش دفتری به بازار به عنوان متغیرهای کنترلی انتخاب گردید. با توجه به مبانی نظری و ادبیات موضوع برای تجزیه و تحلیل داده ها چهار مدل رگرسیون تدوین و مورد استفاده قرار گرفت. برای آزمون فرضیه و تعمیم نتایج به جامعه آماری، نرمال بودن داده ها بررسی و از رگرسیون چندگانه خطی استفاده شده است ضمن این که برای بررسی معناداری مدل برازش شده آزمون F-statistic و آماره R^2 و R^2 ADJ مورد بررسی قرار می گیرد. پس از تأیید معناداری کل مدل مورد برازش به آزمون فرضیات تحقیق پرداخته خواهد شد. به عبارتی برای هر متغیر مستقل ضریب (با استفاده از مدل تخمینی اثرات ثابت)، خطای استاندارد، آماره t و در نهایت p-value محاسبه می شود. نتایج این تحقیق نشان می دهد که در سطح خطای ۵ درصد رابطه مثبت

معناداری بین متغیر رشد داراییهای جاری و بازدهی و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد، همچنین بین متغیر توضیحی رشد داراییهای ثابت و بازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد و رابطه مثبت معناداری بین متغیر رشد داراییهای ثابت و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد. از بین سه متغیر کنترلی ریسک سیستماتیک، اهرم مالی و نسبت ارزش دفتری به بازار، در هر چهار مدل بین متغیرهای کنترلی اهرم مالی و نسبت ارزش دفتری به بازار با بازدهی سهام و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی داری وجود دارد و بین متغیر کنترلی بتا با بازدهی سهام و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: رشد داراییهای جاری، رشد داراییهای ثابت، بتا، اهرم مالی، نسبت ارزش

دفتری به ارزش بازار، بازدهی، سودآوری

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	فصل اول: کلیات
۴	۱-۱ مقدمه
۴	۲-۱ بیان مسأله
۶	۳-۱ اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق
۷	۴-۱ اهداف تحقیق
۸	۵-۱ فرضیه‌های تحقیق
۸	۶-۱ روش تحقیق
۹	۷-۱ قلمرو تحقیق
۹	۸-۱ متغیرهای تحقیق
۹	۹-۱ تعریف واژه‌های اختصاصی تحقیق
۱۲	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۱۳	مقدمه
۱۴	سرمایه‌گذاری چیست؟
۱۵	دلایل نیاز شرکتها و بنگاههای تولیدی به سرمایه‌گذاری
۱۵	واجدین شرایط سرمایه‌گذاری
۱۶	هزینه‌های فرصتی
۱۶	مقایسه و ارزیابی بازارهای سرمایه‌پذیر

۱۸	بازارهای مالی
۲۰	بازار سرمایه ایران
۲۱	بورس
۲۱	بورس اوراق بهادار تهران
۲۲	مزایای سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار
۲۴	کسب بازدهی در بورس
۲۵	سهام عادی، ریسک و بتا
۲۵	انواع سهام
۲۶	ویژگیهای سهام عادی
۲۸	ریسک سهام عادی
۲۸	الف) منابع ریسک سهام عادی
۲۹	ب) انواع ریسک
۳۱	بازده
۳۲	بازده تحقق‌یافته در مقابل بازده مورد انتظار
۳۲	اجزای بازده
۳۳	رابطه ریسک و بازده در سرمایه‌گذاری
۳۴	ضریب بتا
۳۶	مدیریت سرمایه در گردش
۳۸	سود
۳۸	مفهوم سود از دیدگاه حسابداری
۳۹	سود به عنوان معیار سنجش
۴۰	نسبتهای سودآوری
۴۲	ساختار سرمایه
۴۴	مفهوم اهرم مالی
۴۶	نسبتهای اهرم مالی
۴۹	پیشینه تحقیق
۴۹	تحقیقات انجام شده در داخل کشور

۵۴	تحقیقات انجام شده در خارج کشور
۵۸	فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق
۵۹	۱-۳ مقدمه
۵۹	۲-۳ قلمرو تحقیق
۵۹	۳-۳ جامعه آماری
۵۹	۴-۳ نمونه آماری و روش نمونه‌گیری
۶۰	۵-۳ روش گردآوری داده‌ها
۶۱	۶-۳ سنجش متغیرهای تحقیق
۶۱	۱-۶-۳ متغیرهای وابسته
۶۲	۲-۶-۳ متغیرهای مستقل
۶۳	۷-۳ روش پژوهش
۶۳	۱-۷-۳ آمار توصیفی
۶۳	۲-۷-۳ رگرسیون چندگانه خطی
۶۸	۸-۳ مزیت استفاده از داده‌های ترکیبی نسبت به داده‌های سری زمانی و مقطعی
۶۹	۹-۳ روشهای تخمین الگوهای ترکیبی
۷۱	۱۰-۳ مراحل تخمین الگو به وسیله داده‌های ترکیبی
۷۲	۱-۱۰-۳ اثرات ثابت
۷۳	۲-۱۰-۳ اثرات تصادفی
۷۴	۳-۱۰-۳ آماره هاسمن
۷۶	۱۱-۳ قاعده تصمیم‌گیری در مورد آزمون فرضیه‌های تحقیق
۷۹	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها
۸۰	۱-۴ مقدمه
۸۰	۲-۴ مطالعه توصیفی داده‌های تحقیق
۸۰	۱-۲-۴ مطالعه توصیفی متغیرهای وابسته
۸۱	۲-۲-۴ مطالعه توصیفی متغیرهای مستقل
۸۲	۳-۲-۴ مطالعه توصیفی متغیرهای کنترلی

- ۸۲ ۳-۴ آزمون نرمال بودن داده‌ها
- ۸۳ ۴-۴ بررسی ایستایی متغیرهای تحقیق
- ۸۶ ۵-۴ برآورد الگو به روش داده‌های پانلی
- ۸۹ ۶-۴ بررسی ایستایی اجزا خطا مدلهای تحقیق
- ۹۰ ۷-۴ آزمون فرضیه‌ها بر حسب مدلهای تعیین شده
- ۹۱ ۴-۷-۱ بین رشد داراییهای جاری وبازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- ۹۳ ۴-۷-۲ بین رشد داراییهای ثابت وبازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- ۹۵ ۴-۷-۳ بین رشد داراییهای ثابت و سودآوری شرکتها در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- ۹۷ ۴-۷-۴ بین رشد داراییهای جاری و سودآوری شرکتها در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی‌دار وجود دارد.

- ۹۹ **فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادهای تحقیق**
- ۱۰۰ ۱-۵ مقدمه
- ۱۰۰ ۲-۵ مرور موضوع تحقیق وروش اجرای آن
- ۱۰۳ ۳-۵ نتایج آزمون فرضیه ,تفسیر ومقایسه با تحقیقات پیشین
- ۱۰۷ ۴-۵ نتایج سایر یافته‌های تحقیق
- ۱۰۸ ۵-۵ محدودیتهای تحقیق
- ۱۰۹ ۶-۵ پیشنهادهای کاربردی حاصل از نتایج تحقیق
- ۱۰۹ ۷-۵ پیشنهاد به محققان برای تحقیقات آینده

- ۱۰۹ **فهرست مقالات**
- ۱۱۰ **فهرست پایان‌نامه‌ها**
- ۱۱۰ **فهرست کتابها**
- ۱۱۱ **فهرست منابع انگلیسی**

پیوست

پیشگفتار

با توجه به تحولاتی که در جهان امروز رخ داده است کشورها، بخصوص کشورهای در حال توسعه که با تهدیدهای عدیده ای روبه‌رو هستند، جهت حل مشکلات اقتصادی خود نیازمند یافتن راهکارهای مناسبی برای استفاده بهتر از امکانات و ثروت‌های خدادادی هستند. در این راستا یکی از راهکارهای مهم بسط و توسعه سرمایه‌گذاری است. توسعه سرمایه‌گذاری از یک سو موجب جذب سرمایه‌های غیر کارا و هدایت آنها به بخش‌های مولد اقتصادی شده و از سوی دیگر، با توجه به جهتگیری سرمایه‌گذاران (مبتنی بر ریسک و بازده) سرمایه‌گذارها به سمت صنایعی هدایت خواهد شد که از سود بیشتر یا ریسک کمتری برخوردار است.

بازدهی و سودآوری واحدهای تجاری از جمله شاخص‌های مهمی است که سرمایه‌گذاران آن رامبنایی برای تصمیم‌گیری‌های خود قرار می‌دهند. بنابراین در این تحقیق به بررسی رابطه برخی عوامل با بازدهی و سودآوری شرکتها پرداخته می‌شود.

در فصل اول کلیات تحقیق بیان می‌شود. پرداختن به مبانی نظری تحقیق و بررسی تحقیقات انجام شده در این زمینه در داخل و خارج از کشور از مباحث فصل دوم است. در فصل سوم روش شناسی تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد و در فصل چهارم نحوه آزمون فرضیه‌ها مطرح می‌گردد و در نهایت در فصل پنجم به بررسی نتایج حاصل از این تحقیق و مقایسه با تحقیقات پیشین پرداخته می‌شود.

هدف اصلی در این تحقیق تعیین رابطه بین رشد دارایی‌ها و بازدهی و سودآوری شرکتها می‌باشد. به عبارت دیگر این تحقیق به دنبال کسب اطمینان از وجود نوعی رابطه معنی‌دار بین حجم سرمایه‌گذاری در دارایی‌های جاری و ثابت با میزان بازدهی و سودآوری شرکتها می‌باشد تا بدین ترتیب سهم سرمایه‌گذارهای جدید در دارایی‌ها و نقش آن در افزایش بازدهی و سودآوری شرکتها

مورد بررسی قرار گیرد. بر مبنای تحلیل مبانی نظری و مطالعه ادبیات موضوع چهار فرضیه به شرح زیر در نظر گرفته می‌شود:

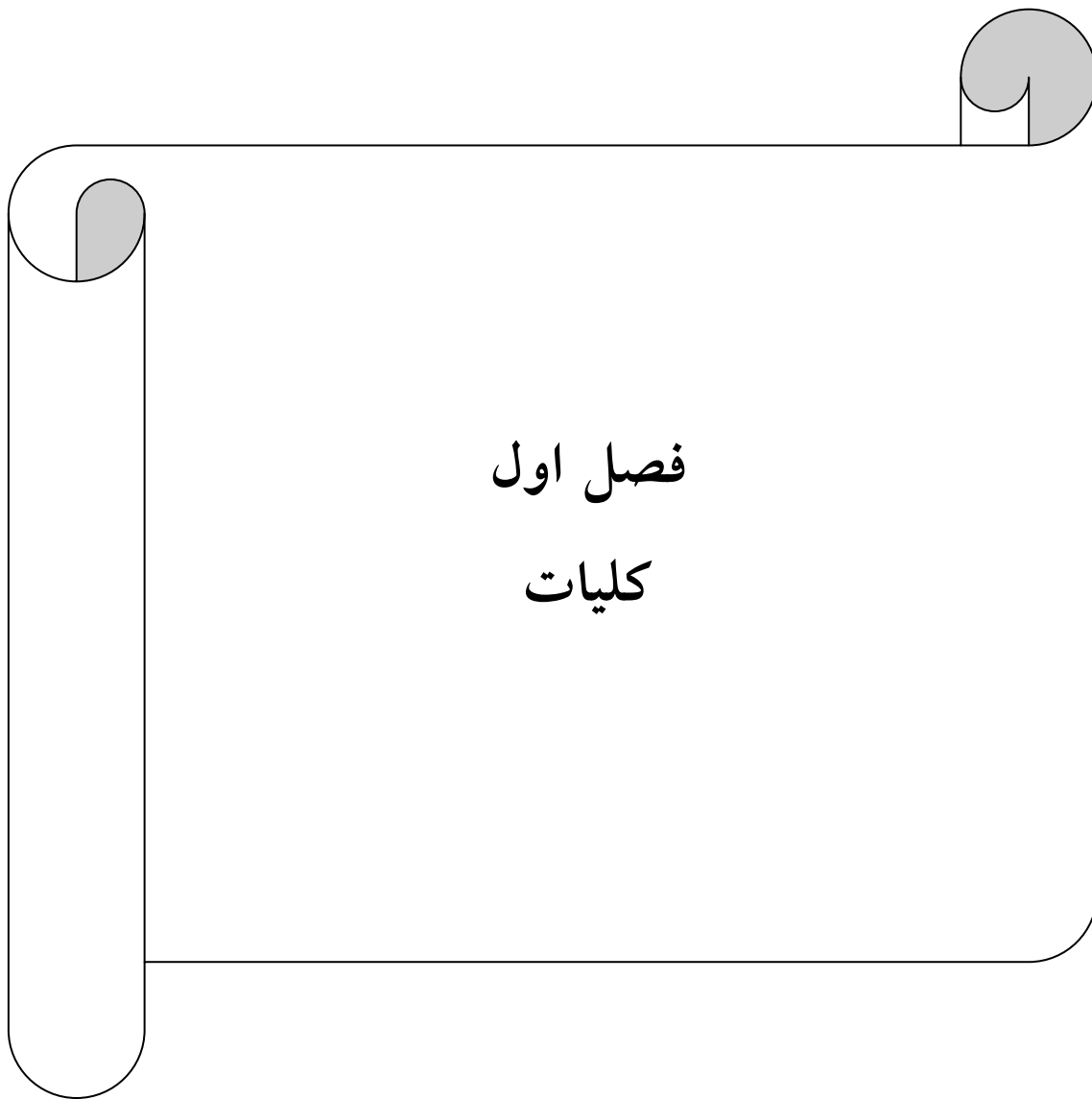
۱. بین رشد داراییهای جاری وبازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی دار وجود دارد.

۲. بین رشد داراییهای ثابت و بازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی دار وجود دارد.

۳. بین رشد داراییهای جاری و سودآوری شرکتهای رابطه معنی دار وجود دارد.

۴. بین رشد داراییهای ثابت و سودآوری شرکتهای رابطه معنی دار وجود دارد.

برای این منظور اطلاعات مربوط به ۱۵۶ شرکت طی سالهای ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ جمع‌آوری گردید و با استفاده از روش تحلیل رگرسیون مورد آزمون قرار گرفت. نتایج تحقیق بیانگر آن است که در سطح خطای ۵ درصد رابطه مثبت معناداری بین متغیر رشد داراییهای جاری و بازدهی و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد، همچنین بین متغیر توضیحی رشد داراییهای ثابت و بازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی داری وجود ندارد و رابطه مثبت معنی داری بین متغیر رشد داراییهای ثابت و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد. از بین سه متغیر کنترلی ریسک سیستماتیک، اهرم مالی و نسبت ارزش دفتری به بازار، بین متغیرهای کنترلی اهرم مالی و نسبت ارزش دفتری به بازار با بازدهی سهام و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی داری وجود دارد و بین متغیر کنترلی بتا با بازدهی سهام و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی داری وجود ندارد.

فصل اول
کلیات

۱-۱ مقدمه

در این فصل ابتدا به تبیین مسأله اصلی تحقیق پرداخته می‌شود و سپس اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق تشریح می‌گردد. اهداف و فرضیه‌های تحقیق از مطالب دیگر فصل اول است. درباره روش تحقیق مطالبی بیان می‌شود و در ادامه، تعریف واژه‌های اختصاصی تحقیق مطرح خواهد شد.

۲-۱ بیان مسأله

تجهیز پس‌اندازهای مردمی و تخصیص آن به فعالیتهای تولیدی و ایجاد امکانات لازم برای مشارکت عموم مردم در توسعه فعالیتهای اقتصادی یکی از اهداف اصلی بازار مالی و بورس اوراق بهادار به شمار می‌آید. فاکتورها و متغیرهای متعددی اعم از اقتصادی، مالی و روانی بازدهی و سودآوری شرکت‌های مورد مطالعه در این بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهند که س‌هم هر یک از این فاکتورها و متغیرها بدرستی مشخص نبوده و برای شناخت آثار این فاکتورها و متغیرها لازم است مطالعات و تحقیقات وسیع دامنه‌داری از جهات و جنبه‌های مختلف پیرامون عناصر و متغیرهای متشکله مالی و اقتصادی آن صورت گیرد.

با ارایه مدل قیمت‌گذاری داراییهای سرمایه‌ای (CAMP)^۱ توسط شارپ^۲ (۱۹۶۴)، لیتنر^۳ (۱۹۶۵) و بلک^۴ (۱۹۷۷)، اولین نظریه قیمت‌گذاری داراییها در حوزه علوم اقتصادی و مالی به منصفه ظهور نشست. CAMP به عنوان یک پارادایم اصلی در حوزه مزبور بر اساس مدل تحلیلی پرتفوی دو پارامتری مارکوویتز^۵ پایه‌گذاری شده است. جذابیت مدل CAMP به این دلیل است که بین ریسک و بازده مورد انتظار داراییها رابطه تعادلی برقرار می‌سازد مدل CAMP رابطه تعادلی بین ریسک و نرخ بازده مورد انتظار اوراق بهادار را به شکل زیر بیان می‌کند:

$$E(R_i) = R_f + \beta_i[E(R_m) - R_f]$$

-
1. Capital Asset Pricing Model (CAMP)
  2. Sharpe
  3. Lintner
  4. Black
  5. Markowitz

که در این رابطه :

$E(R_i)$: نرخ بازده مورد انتظار اوراق بهادار، R_f : نرخ بازده بدون ریسک، β_i : شاخص ریسک سیستماتیک ورقه بهادار و $E(R_m)$: نرخ بازده مورد انتظار از پرتفوی بازار است. در این مدل که به خط بازار ورقه بهادار (SML)¹ مصطلح است، نرخ بازده مورد انتظار ورقه بهادار از دو مولفه (۱) نرخ بازده بدون ریسک (R_f) و (۲) صرف ریسک مورد انتظار $B[E(R_m) - R_f]$ تشکیل می شود. در مدل CAMP، صرف ریسک مورد انتظار، تابع مستقیم بتای (β_i) ورقه بهادار فرض شده است. بتا (β_i) بیانگر شاخص «ریسک سیستماتیک» ورقه بهادار بوده و حساسیت نوسانات بازده ورقه بهادار را در قبال نوسانات پرتفوی بازار می سنجد. اکنون چهار دهه از عمر CAMP می گذرد. طبق نتایج مطالعات میدانی، CAMP پرکاربردترین مدلی است که امروزه در حوزه های مختلف مدیریت مالی و سرمایه گذاری نظیر بر آورد هزینه سرمایه سهام شرکتها، ارزیابی عملکرد پرتفویهای مدیریت شده (عملکرد پرتفوی بورسی شرکتهای سرمایه گذاری و صندوقهای سرمایه گذاری مشاع)، بر آورد نرخ تنزیل پروژههای سرمایه ای بلندمدت و ... در عمل مورد استفاده قرار می گیرد. اما تحقیقات تجربی اخیر مدل مزبور را با چالش جدیدی مواجه نموده و به نظر می رسد که عامل β به عنوان شاخص ریسک سیستماتیک توان تشریح رابطه ریسک و بازده را در افق زمانی درازمدت از دست داده است. در سالهای اخیر استفاده از فاکتورهای نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار (B/M)، اندازه شرکت، اهرم مالی، نسبت سود به قیمت (E/P) در پیش بینی بازدهی و سودآوری شرکتهای رایج شده است. لذا با توجه به اهمیت موضوع پژوهشهای متعددی در کشورهای غربی در مورد رابطه بازدهی و سودآوری با مجموع عوامل ذکر شده انجام شده است. در تحقیق حاضر سعی بر این است که رابطه بین رشد داراییها، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار (B/M)، بتا (β) و اهرم مالی با بازدهی و سودآوری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد مطالعه قرار گیرد. در این تحقیق به سوال زیر پاسخ داده می شود:

---

1. Security Market Line (SML)

آیا تغییرات بازده سهام و سودآوری می‌تواند بوسیله تغییرات رشد داراییهای جاری و ثابت تبیین شود یا خیر؟

۱-۳ اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق

رشد و شکوفایی اقتصاد هر کشور در گرو وجود بازارهای مالی بالاخص بازار سرمایه منسجم و پویاست. هدایت صحیح جریانات نقدی به سمت امور مولد می‌تواند منجر به رشد اقتصادی، افزایش تولید ناخالص ملی، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد سرانه و ثروت عمومی شود. در اقتصادهای توسعه یافته، بازارهای مالی با تخصیص بهینه وجوه اضافی به افراد و سازمانهایی که نیاز به وجوه برای سرمایه‌گذاری یا مصرف دارند، کمک نموده و هراندازه که فرایند انتقال جریانات نقدی کارتر باشد، بهره‌وری اقتصاد به همان نسبت فزونی می‌یابد. بدون شک برای آنکه بازارهای مالی بتوانند در عمل به وظایف و کارکردهای خود موفق باشند، لازم است روابط موجود در بازار سرمایه و عوامل تأثیرگذار بر قیمت، سودآوری و بازدهی سرمایه‌گذاری ببردستی شناسایی و افشا گردیده و سرمایه‌گذاران امکان اتخاذ تصمیمات اصولی و بهینه را داشته باشند.

سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه دارای نقش محوری و حیاتی هستند و با چندین موقعیت سرمایه‌گذاری روبرو می‌شوند و معمولاً سرمایه‌گذاران موقعیتی را انتخاب خواهند نمود که دارای سود و بازده بیشتری باشد. لذا لازم است موجباتی فراهم شود که آنها به سرمایه‌گذاران در سهام تشویق شوند و از طرف دیگر سرمایه‌گذاران جزء بتوانند ثروت خویش را حفظ کنند. سرمایه‌گذاران هنگام سرمایه‌گذاری در سهام عادی باید بررسیهای وسیعی انجام دهند زیرا آنها داراییهای خود را به سهام عادی تبدیل می‌کنند. اگر سرمایه‌گذاران بدون توجه به یکسری از عوامل اقدام به سرمایه‌گذاری نمایند نتایج مطلوبی از سرمایه‌گذاری عاید آنها نخواهد شد. این موضوع بیشتر در کشورهای مطرح است که بازار اوراق بهادار (بورس) آنها کارایی لازم را ندارد و در کشورهایی که بورس اوراق بهادار کارایی دارد احتیاج به بررسیهای وسیع در مورد اوراق بهادار نیست زیرا قیمت بازار سهام نزدیک به ارزش ذاتی (واقعی) آن اوراق است. به عبارت دیگر قیمت بازار اوراق بهادار شاخص مناسبی از

ارزش واقعی اوراق بهادار است. (عبدی، ۱۳۸۳)

بنابراین یکی از کارهای مهم هر سرمایه‌گذار در زمان سرمایه‌گذاری پیش بینی بازده و سود حاصل از سرمایه‌گذاری می‌باشد.

خریداران سهام عادی از روشهای گوناگونی خواهان تأمین نرخ بازده مورد انتظار خود هستند با توجه به اینکه بازدهی سهام عادی از موارد ذیل ناشی می‌شود:

۱. افزایش قیمت

۲. سهام جایزه (سود سهمی)

۳. سود نقدی

۴. حق تقدم در خرید سهام جدید

لذا سرمایه‌گذاران ممکن است با توجه به روحیات و نیازهای خود و میزان ریسک‌پذیری خود به یک یا چند نوع بازدهی سهام توجه بیشتری داشته باشند.

همچنین دولت جمهوری اسلامی ایران در قوانین برنامه‌های پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دوم و سوم به لزوم ایجاد و گسترش بورس اوراق بهادار تأکید نموده است که این امر خود مستلزم انجام تحقیقات متنوع در تمام زمینه‌های بورس است. با توجه به مباحث یاد شده و نظر به اینکه یکی از منابع اطلاعاتی مهم که در اختیار سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان قرار دارد صورتهای مالی اساسی شرکتها می‌باشد که محصول نهایی فرایند حسابداری و گزارشگری مالی محسوب می‌شود لذا این تحقیق به دنبال آن است که از طریق محاسبه بازده سهام و سودآوری در سالهای مختلف و بررسی ارتباط آن با تغییرات رشد داراییها و اهرم مالی و ریسک سهام عادی و نسبت ارزش دفتری به بازار (B/M) سرمایه‌گذاران را در جهت تصمیم‌گیری درست و بهتر کمک کند که علت، ضرورت و اهمیت انجام تحقیق را توجیه می‌کند.

۱-۴ اهداف تحقیق

هدف اصلی در این تحقیق تعیین رابطه بین رشد داراییها و بازدهی و سودآوری شرکتها می‌باشد. به

عبارت دیگر این تحقیق به دنبال کسب اطمینان از وجود نوعی رابطه معنی دار بین حجم سرمایه‌گذاری در دارایی‌های جاری و ثابت با میزان بازدهی و سودآوری شرکتها می باشد تا بدین ترتیب سهم سرمایه‌گذارهای جدید در دارایی‌ها و نقش آن در افزایش بازدهی و سودآوری شرکتها مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۵ فرضیه‌های تحقیق

بر مبنای تحلیل مبانی نظری و مطالعه ادبیات موضوع، در این تحقیق چهار فرضیه به شرح زیر در نظر گرفته می‌شود:

۱. بین رشد دارایی‌های جاری و بازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی دار وجود دارد.

۲. بین رشد دارایی‌های ثابت و بازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی دار وجود دارد.

۳. بین رشد دارایی‌های جاری و سودآوری شرکتها در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی دار وجود دارد.

۴. بین رشد دارایی‌های ثابت و سودآوری شرکتها در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی دار وجود دارد.

۱-۶ روش تحقیق

پس از گردآوری اطلاعات مربوط به صورتهای مالی شرکت‌های نمونه انتخابی، متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق با استفاده از نرم افزار EXCEL محاسبه شده و همچنین برای تجزیه و تحلیل و انجام روشهای آماری از نرم افزارهای مناسب آماری نظیر EVIEWS استفاده شده است. این پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی بوده که در آن، از آمار توصیفی برای بررسی شاخصهای گرایش به مرکز، پراکندگی و برای آزمون فرضیه و تعمیم نتایج به جامعه آماری، نرمال بودن داده ها بررسی و از

رگرسیون چندگانه خطی به منظور بررسی روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته استفاده شده است . در رگرسیون چندگانه خطی عوامل مؤثر بر بازده سهام و سودآوری در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۷ قلمرو تحقیق

قلمرو موضوعی این تحقیق بررسی محتوایی اطلاعاتی رشد دارایی‌های، اهرم مالی، بتا، نسبت ارزش دفتری به بازار با بازده سهام و سودآوری شرکتها در بازار سرمایه ایران است. قلمرو مکانی تحقیق، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی آن سالهای ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ است.

۱-۸ متغیرهای تحقیق

در این تحقیق بازده سهام و سودآوری به عنوان متغیرهای مستقل و رشد داراییها به عنوان متغیر وابسته و اهرم مالی و بتا (β) نسبت ارزش دفتری به بازار (B/M) به عنوان متغیرهای کنترلی انتخاب شده‌اند.

۱-۹ تعریف واژه‌های اختصاصی تحقیق

متغیرهای وابسته:

بازده سهام: بازده واقعی هر سهم عادی با توجه به نوسان قیمت سهام، سود نقدی، سود سهمی و افزایش سرمایه محاسبه می‌شود. در این تحقیق بازدهی سهام با استفاده از رابطه زیر محاسبه خواهد شد:

$$RT_{it} = \frac{[(P_t + D_t)(1 + \alpha + \beta)] - (P_{t-1} + C\alpha)}{P_{t-1} + C\alpha} \times 100$$

در رابطه فوق α نشان دهنده درصد افزایش سرمایه از محل مطالبات و آورده نقدی و β به معنای افزایش سرمایه از محل اندوخته‌ها و سود انباشته و C مبین مبلغ اسمی پرداخت شده توسط سهامدار از محل آورده نقدی یا مطالبات می‌باشد.